

1 Grunder

Den skolvisa planen för jämställdhet och likabehandling innefattar de två lagstadgade planer som nämns i diskrimineringslagen (1325/2014) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986).

Den del av planen som skall fyllas i skolspecifikt hittas i kapitel 3.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141325>

<https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1986/19860609>

2 Begrepp

2.1 Jämställdhet

Jämställdhet betyder att alla har lika värde.

Jämställdhetslagens mål är att förebygga diskriminering på grund av kön och främja jämställdheten mellan kvinnor och män. Lagen syftar också till att förebygga diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck. Vid utbildning och undervisning ska jämställdhet främjas med hänsyn till barnens ålder och mognad.

Enligt jämställdhetslagen 5 § ska myndigheter och utbildningsanordnare samt andra sammanslutningar som tillhandahåller utbildning eller undervisning se till att flickor och pojkar samt kvinnor och män har lika möjlighet till utbildning och avancemang inom yrket samt att undervisningen, forskningen och läromedlen stöder syftet med denna lag.

2.2 Likabehandling

Likabehandling utvidgar begreppet jämställdhet. Jämlikhet betyder i grundlagens sjätte paragraf ett jämlikt bemötande av alla medborgare, allas jämlikhet inför lagen och att ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av någon orsak som gäller hans eller hennes person.

Diskrimineringslagen syftar till att främja likabehandling och förebygga diskriminering samt att effektivisera rättssäkerheten för den som utsatts för diskriminering.

Målet med likabehandlingsplanering är att identifiera och ingripa i diskriminering, att bedöma verksamhetens och rutinernas jämlikhetseffekter och genomföra jämlikhetsfrämjande åtgärder samt

att öka delaktigheten i arbetet mot diskriminering. Människornas olika utgångspunkter och möjligheter beaktas genom att ordna stödåtgärder och positiv särbehandling för dem som behöver det.

Att uppnå faktisk likabehandling kan förutsätta att man gör en avvikelse från principen om likabehandling genom bland annat positiv diskriminering/särbehandling.

Enligt diskrimineringslagen (6 §) ska utbildningsanordnare bedöma hur likabehandling uppnås i deras verksamhet och vidta åtgärder som behövs för att främja likabehandling samt se till att varje läroanstalt har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. De främjande åtgärderna skall vara effektiva, ändamålsenliga och i proportion till läroanstaltens verksamhetsmiljö och förutsättningar. Eleverna och deras vårdnadshavare skall ges möjlighet att bli hörda vid åtgärdsförslag för att främja likabehandling.

2.3 Diskriminering

Diskriminering är att en person eller en grupp bemöts på ett annat sätt än andra på grund av någon egenskap utan att bemötandet har ett godkänt berättigande.

Direkt diskriminering är att en individ eller grupp bemöts på ett annat sätt än andra utan en godtagbar grund.

Indirekt diskriminering är en rutin, uppgift eller ett handlingssätt som till synes är neutralt men som försätter en annan eller andra i en svagare ställning.

Mångahanda rutiner och strukturer kan upprätthålla och skapa ojämlikhet. Därför ska alla rutiner, handlingssätt och läromedel utvärderas med tanke på jämställdhet och likabehandling i läroanstalten.

I **grundlagen** förbjuds diskriminering på grund av alla orsaker som gäller ens person. Diskrimineringsgrunder som anges i diskrimineringslagen är

- Ålder
- Ursprung
- Nationalitet
- Språk
- Religion
- övertygelse
- åsikt
- politisk verksamhet
- fackföreningsverksamhet
- familjeförhållanden
- hälsotillstånd
- funktionsnedsättning

- sexuell läggning
- annan omständighet som gäller den enskilde som person.

2.3.1 Diskriminering på grund av kön

Med diskriminering avses att kvinnor och män ställs i olika position på grund av kön i antagning av elever eller studerande, anordnande av utbildning eller bedömning av prestationer. Förbudet mot diskriminering omfattar alla situationer i skolan från början av studier till avslutande av studier.

Även sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön är diskriminering. **Trakasserier** kan vara verbalt, icke-verbalt eller fysiskt oönskat beteende som leder till att en persons psykiska eller fysiska integritet kränks och en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller tryckande stämning skapas.

Undervisningen och läromedlen ska bidra till att syftet med jämställdhetslagen uppnås. Undervisningen eller läromedlen ska till exempel inte användas för att skapa eller upprätthålla fördomar eller stereotypa könsroller och könsfördelningar som gäller familje- eller arbetslivet.

2.3.2 Diskriminering ur likabehandlingsperspektiv

Trakasseri och osakligt bemötande är diskriminering. Var och en har rätt att åberopa antidiskrimineringslagstiftningen utan att det medför följder för honom eller henne. Tillgänglighet avser att en fysisk, psykisk och social omgivning skapas så, att var och en oberoende av sina egenskaper kan handla likställt med andra.

3 Uppgörandet av den skolspecifika jämställdhets- och likabehandlingsplanen

Den skolvisa planen för jämställdhet och likabehandling är en del av skolans läsårsplan och uppdateras vartannat år enligt följande:

- utvärdera förverkligandet av den tidigare jämställdhetsplanen
- kartlägg jämställdhets- och likabehandlingsläget i skolan
- gör en åtgärdsplan i samarbete med elever och personal.
- elever, personal och vårdnadshavare informeras om innehållet i planen.

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för _____.

3.1 Utvärdering av den tidigare planen

Här fyller skolan i hur åtgärderna i den senaste jämställdhetsplanen har förverkligats.

3.2 Kartläggning av nuläget i fråga om jämställdhet och likabehandling

Här fyller skolorna i

- hur man kartlagt situationen kring jämställdhet och likabehandling (enkät eller annat?)
- när man har kartlagt situationen (månad och år)
- hur man delaktiggjort personal och elever i arbetet

Man kan använda bl.a. följande som utgångspunkt för kartläggningen:

- Personalmöten
- Föräldrakvällar
- Informeringspraxis
- Undervisning
- Elevrådsverksamhet
- Läromedel
- Evenemang
- valfria ämnen
- läroämnen och lärokursers omfattning
- principer för utvärdering
- sexuella trakasserier och könsbaserade trakasserier.
- övriga ärenden

3.3 Åtgärder för att främja jämställdhet och likabehandling

Skolan väljer minst tre (3) åtgärder man tar till på basen av kartläggningen i punkt 3.2. För samtliga brister behöver uppgöras åtgärder.

3.4 Informering om planen

Här fyller man i hur man informerar:

- Elever

- Personal
- Vårdnadshavare

3.5 Ansvarspersoner

Här fyller skolan i:

- Vem som ansvarar för att planen uppgörs
- Vem eleverna eller personalen skall kontakta då de upplever diskriminering eller trakasserier

Här kan vara bra att fylla i kontaktuppgifter till

- arbetskyddet
- förtroendemän